

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Cu acest număr „DREPTUL” începe al șase zeci și unulea an al existenței sale.

Ori cât de mari greutatea materiale va avea de întâmpinat, această veche revistă juridică își va continua regulat apariția, căutând să ofere un cât mai selecționat material de doctrină, cum și o bogată jurisprudență care să intereseze prin nouitatea speței și importanța soluțiunii.

Cititorilor și abonaților săi le urează un an bun și rodnic.

Redacția

Gh. Nedelcu. — *Legiferare.*

Jurisprudența română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S. III-a.* — Ordonanțe prezidențiale în referență.—Daune cominatorii. (Alex. Cantacuzino cu Gr. Cantacuzino).

Curtea de Apel din București S. I-a. — Cambie. — Rest de preț. — Temere de turburare. — Suspendarea plăței. (C. Beca cu Banca Țării).

Tribunalul Ilfov S. III-a civ. cor. — Vânzare.—Suspendarea prețului. (Marin Sinigalia cu Frații Focșaner).

Jurisprudența străină. — Responsabilitate civilă. Cu nota D-lui D. Colruiz.

LEGIFERARE

Armonie. Lipsa sentimentului ei.
Superioritate. Inferioritate.
Consiliul legislativ.

Toutes vérités ne sont pas bonnes
à dire. (Proverb)

Sub titlul „De la contemplation de la nature”, un cugetător francez spune între altele:

„In natură, atât în lumea materială cât și în cea intelectuală, totul este fondat pe armonie. Fericit cel ce poate s'o înțeleagă și să guste voluptatea ce procură spectacolul naturii”.

„Ceia ce ne captivează în frumusețea câmpiilor cu variatele lor culori, în imensitatea cerurilor cari scânteiază, în acordurile unei muzici melancolice, în grația și frumusețea formelor, în parfumul plăcut al florilor; cea ce ne mișcă în răcoarea dimineții, în ploaia care fecundează, în soarele care strălucește, în norul care trece; cea ce ne pătrunde sufletul în

„dulcea privire a unei soții, a unui copil sau a unei mame este sentimentul armoniei din care noi înșine facem parte. Iubirea binelui, a frumosului și a adevărului nu este decât armonie. Virtutea este și ea o armonie a zis Pitagora”.

„Armonia lumii a fost creată pentru om, și omul pentru ea: la ce ar servi mărețul spectacol al frumusețelor naturii, dacă omul ar rămâne nesimțitor la privirea lui; la ce ar servi facultățile omului dacă ar fi lipsite de un asemenea spectacol?”

„Spectacolul armoniei lumii inspiră celor cari știu să'l privească idei de ordine și de perfecțiune, sentimentul regulei și al datoriei”.

Din cele de mai sus se desprinde învățătura că oamenii sunt datori să observe, să interpreteze și să imite natura.

O apropiere între oameni nu poate exista dacă legile pământesti nu umblă pe drumul legilor firei.

Legile firei, în rânduirea armoniei lumii, nu s'au abătut dela știința acordurilor; legiuitorii pământesti, însă, în organizarea vieții sociale au nesocotit învățămintele acestei științe. Cuvintele „precum în Cer așa și pe pământ” din rugăciunea „Tatăl nostru” n'au avut răsunetul cuvenit.

Câtă ordine sus, ce dezordine jos.

Sus, sistemele stelare își păstrează între ele, neștirbite, distanțele fixate de legile naturii. Corpurile cerești își urmează regulat calea lor în spațiu; plantele în învârtirea lor împrejurul soarelui nu se abat din orbitele lor, iar sateliții rotesc pe acelaș drum împrejurul planetelor. Anotimpurile se succed fără greș; zilele și nopțile la fel; fazele lunii se împlinesc cu o regularitate matematică, etc.

Sus, planetele inferioare nu năzuiesc să ia locul celor superioare; ele se mulțumesc cu soarta ce le-a hărăzit-o legile naturii. Sateliții rămân supuși puterii celor de cari trebuie să asculte. Superioritatea e lucru sfânt în Cer.

Jos, neorânduială; lipsă de supunere și către legi și către autoritate: răzvrătire. Nimic sfânt nu e jos

Rânduiala de sus nu a servit de exemplu celor de jos. Aceștia n'au știut să privească spectacolul armoniei lumii, despre care se zice, repet, că inspiră

idei de ordine, de supunere și de perfecțiune; ei n'au fost pătrunși de sentimentul armoniei.

Azi mai cu seamă, în epoca de transformism în care trăim, când dreptul omului intră în umbră, spectacolul armoniei lumii impresionează și mai puțin.

Dacă în viața animală și vegetală, speciile se transformă, sub diferite influențe, în alte specii noi, păstrând ordinea și continuitatea care domnește în natură, în viața socială, în care ideologii au găsit loc de joc, societățile tind să-și transforme și ele întocmirea lor părăsind, însă, făgașul indicat de natură.

În epoca de rătăcire mintală și sentimentală de acum sufletele noastre nu se mai înduioșează la dulcele priviri ale unei soții, ale unei mame sau ale unui copil. Poate că nici n'o să mai întâlnim asemenea priviri căci, după o nouă doctrină, după o nouă concepție de viață socială care-și face drum întins, copiii vor fi ai Statului, sau, mai bine, ai nănui, soțiile ale tuturilor, iar mamele, care încă de azi nu mai sunt mame chiar când sunt mame, se vor grăbi și mai mult să iasă cu sufletul și cu trupul din familie, și să intre în viața Statului. Acesta, în urmărirea desființării familiei, le cheamă și le îndeamnă. Statul tinde, cu dreptul ce-și asumă de a impune, să adauge, pentru conducerea lui, și pe femei la imensa mulțime de bărbați. El, crezând că organizează, în nesocotința lui nu ține seamă de orânduiala făcută de legile naturii, și strică armonia lumii.

Sus, deși domnește ordine și armonie, cu toate astea legile fizice și morale ale Creatorului Atotștiutor, Atot-prevăzător și Atot-puternic nu au fost intitulate legi de armonie.

Jos, legile omului deși nu au adus „pace și bună învoire între oameni“ au fost denumite cu titluri care de care mai pline de făgădueli: legi „pentru regulare de raporturi“; legi „de conciliațiune“ și pentru „aplanare de conflicte“; legi „de ocrotire“, de „protecțiune“ și pentru „liniștea publică“; legi „de asistență“, de „asigurare“ și „de asociație“; legi „de îmbunătățire“, de „înlesnire“ și de „înfrumusețare“; legi „de asanare“ și „de armonizare“, etc., etc.

De ce toate aceste legi cu chipul ademenitor nu au realizat și nu realizează nădejtile născute de titlurile lor?

De ce aceste legi în loc să aducă armonie între oameni, răstoarnă situațiuni și ordine de lucruri bine stabilite, produc confuziuni, turburări sociale, răscoală pe om contra om și sunt focare de vrajbă?

De ce în Cer e concordie și pe pământ discordie?

Patru cauze între altele, ar putea răspunde la aceste întrebări:

1). *In Cer nu sunt nici ambițiuni, nici calcule, nici interese, nici vanitate, nici orgoliu, nici egoism.*

Pe pământ sunt numai ambițiuni, numai calcule, și numai interese. Vanitatea, orgoliul și egoismul sunt nedespilate de om.

2). *Legile omenești se bazează numai pe utilitate care de multe ori nu e decât aparentă și iluzorie.*

3). *Lipsa de știință a majorității celor ce se încumet să guverneze pe semenii lor și să facă legi.*

Cu privire la acest punct, următoarea cugetare a lui Blaise Pascal, spune un mare adevăr: 1).

„Les sciences ont deux extrémités qui se touchent. „La première est la pure ignorance naturelle où „se trouvent tous les hommes en naissant. L'autre extrémité est celle où arrivent les grandes âmes qui, „ayant parcouru tout ce que les hommes peuvent „savoir, touvent qu'ils ne savent rien et se recontent „dans cette même ignorance d'où ils étaient partis. „Mais c'est une ignorance savante qui se connaît. „Ceux d'entre eux qui sont sortis de l'ignorance „naturelle et n'ont pu arriver à l'autre ont quelque „teinture de cette science suffisante et font les en- „tendus. Ceux-là troublent le monde et jugent plus „mal de tout que les autres. Le peuple et les habiles „composent pour l'ordinaire le train du monde. Les „autres le méprisent et en sont méprisés“.

4). *Greutatea de a legifera.*

Pentru liniștea lor, oamenii au simțit nevoia de a-și impune reguli de conduită, și de a face ca aceste reguli să fie respectate; au simțit nevoie de legislatori și de judecători.

Facerea legilor și aplicarea lor constituie axa vieții sociale.

Harul de a face legi, providența nu l'a acordat multora. Istoria lumii a înregistrat numele legislatorilor și a constatat că numărul lor nu e de loc considerabil.

Sunt puțini acei cari au vocațiunea de a legifera; sunt mulți, însă, acei cari au mania. Legiferarea a devenit azi o manie de formă expresivă.

Nu e titrat în drept sau în finanțe; nu e absolvent de studii sociale, politice și administrative; nu e absolvent de școale comerciale, de școale de documentare, sau de cine știe ce alte școli care să nu se creadă destinat pentru chemări înalte, care să nu se încumeteze să legifereze, îndată ce împrejurările l-au pus în situațiuni ca să-și poată permite s'o facă și pe aceasta. Inconștienți, nu simt cât de greu apasă sarcina de a legifera.

La noi ca și aiurea, pentru legiferare, au fost puși la contribuție cei mai de seamă și dintre legiști, și dintre juriști și dintre jurisconsulți. Organele justiției superioare au colaborat și ele la întocmirea multora din legi. Cu toată această colaborare, însă, legile, dacă cumva nu păcătuiesc prin lipsă de concepțiuni logice, nu sunt lipsite, în schimb, de anomalii, de contraziceri, de goluri și de imperfecțiuni.

S'a zis că legile sunt „rațiunea omenească“, și că ele exprimă „raporturile dintre această rațiune și diferiții oameni, și dintre diverșii oameni între ei“

Să fie rațiunea omenească așa văduvă de rațiune?

Raporturile dintre oamenii cari duc acelaș fel de viață, să deschidă ele oare probleme așa de anevoioase în cât eforturile minței celor ce vor să legifereze să nu le poată rezolva?

Exemple de greutatea legiferării se pot da fără număr.

La noi se poate cita și faptul că avocații chiar, acești legiști experimentați în mânăuirea legilor, n'au putut legifera nici în propria lor cauză fără lipsuri, fără anomalii, fără imperfecțiuni și fără ca să nască discordie între dânșii. Au întocmit în anul 1923 o lege „pentru organizarea și unificarea corpului de avocați” care a trebuit să fie modificată de atunci aproape regulat din doi în doi ani pentru ca la sfârșitul anului trecut să fie înlocuită cu o nouă lege, (legea cu No. 222 pentru organizarea corpului de avocați), ale cărei imperfecțiuni și dificultăți de aplicare, cei interesați nu vor întârzia să le semnaleze. Deși în legea din 1923 era vorba de unificare, de stabilirea unei armonii, autorii—avocați ai legii n'au fost de loc pătrunși de sentimentul armoniei. De bună seamă ei n'au știut să citească în cartea mare a Naturei care înfățișează spectacolul armoniei. Le-a trebuit, apoi, aproape un deceniu ca să păsească, — și atunci nu cu succes fericit, — la armonizarea intereselor membrilor cari compun corpul lor, și la aceia dintre interesele acestora și acelea ale membrilor străini de corpul lor.

Avocații n'au prea fost fericiți cu legea lor, în afară de cauzele arătate mai sus, și din cauză că la facerea ei au lucrat prea mulți.

Se știe — am spus-o și eu acum 12 ani — că numărul prea mare de membrii în comisiunile legislative zădărnicește lucrarea, și că în adunările unor asemenea comisiuni dacă nu e zarvă de școlari, e tăcerea în care figuranții privesc și ascultă la acela care a putut să ia asupra-și sarcina lucrării, tăcere întreruptă din când în când de vre-o părere a vre-unui figurant emisă sub impresia momentului 1).

Mulțimea e bună, dar își are și ea rostul ei; proverbul zice în adevăr, că, unde's doi puterea crește; firește că unde sunt mai mulți, puterea și mai mult crește, dar proverbul vorbește de puterea fizică, iar nu de cea intelectuală. Pe această din urmă putere, mulțimea o paralizază. Spirite luminate nu sunt multe, iar celelalte sunt o nenorocire pentru comisiunile legislative: „il y a des esprits si embrouillés, qu'ils „communiquent leur désordre et leur obscurité à „tous ceux qui entrent en relation avec eux”, spune un eugetător francez. Și cu toate astea, în materie de legiferare, guvernele au mare predilecție pentru comisiunile cu număr de membrii nesfârșit de mare. Se văd comisiunile legislative, dar nu se zărește legislatorul.

O lege la care, după cât cunosc, au lucrat cele mai numeroase comisiuni compuse din cel mai mare

număr de membrii posibil — și dintre oamenii de legi și dintre cei din afară de legi, și dintre parlamentari, și dintre extraparlamentari, — este legea pentru asanarea datoriilor agricole din 1932.

Această lege, mai mult ca altele, nu se poate lăuda cu apropierea dintre oameni. Desbinarea ce a produs și între partidele politice, și între membrii aceluiaș partide, și în lumea din afară de partide, îndreptățeste să se spună că a legifera însemnează a confuziona, a perturba, și că greutatea de a legifera este de neînvinc.

Această lege dovedește îndestul cât este stăpânit pământul de neștiință, de calcule, de interese și de cele șapte păcate ale lumii, așa zise capitale.

Legile — ironie a soartei lor — nu aduc bună învoire între oameni, chiar când cu tot dinadinsul sunt intitulate legi de armonizare.

Titlul unei lucrări, a zis nu știu cine, este ceiace fizionomia e pentru om; cineva încearcă aceiași dezamăgire la vederea unei lucrări care nu răspunde titlului său, după cum încearcă la vederea unui om al cărui spirit nu răspunde figurei sale.

O asemenea dezamăgire a produs legea cu Nr. 107 din 1 Iunie 1927 „pentru armonizarea retribuțiilor bugetare”.

Cunosc asupra acestei legi un interesant studiu critic al d-lui Ion C. Filitti, consilier permanent legislativ 1). D-sa privește, însă, chestiunea numai din punctul de vedere al „rolului constituțional al funcționarilor în Stat”, și, din faptul că cele trei Puteri ale Statului, executivă, judecătorească și legiuitoare, stau pe picior de egalitate și nu pot fi subordonate una alteia, conchide că vârfurile acestor Puteri trebuie să fie așezate în ierarhia Statului pe aceeaș linie, la aceiași înălțime.

În această privință D-l Filitti este de acord cu părerile emise de Consiliul legislativ în procesele verbale cu No. 42 dela 1—2 Aprilie și No. 428 dela 6 Maiu 1927 încheiate asupra proiectului de lege pentru armonizarea salariilor, — cel din urmă în secțiunile unite ale Consiliului. Ca și Consiliul legislativ, D-l Filitti spune că punctul de plecare dela care trebuie să pornească ierarhizarea prin salarizare a funcționarilor Statului, de sus în jos, este cel determinat de Constituție, singurul care înlătură posibilitățile de arbitrar. Și, pentru a documenta studiul său, D-l Filitti cercetează dacă armonizarea pe o asemenea bază este sprijinită și pe precedentele vieții noastre publice dela Constituția din 1866 încoace.

Constelațiunile Statului nostru, — după cum se vede din cercetările făcute, — și-au avut, în trecutul vieții lui constituționale, locul neschimbat. Aștrii își păstrau distanțele fixate, iar sateliții se mulțumeau

1) Ion C. Filitti, *Ierarhia funcțiilor. Armonizarea salariilor și situația constituțională a Consiliului Legislativ* (Curierul Judiciar din 1928).

1) George D. Nedelcu: *Mișcarea juriștilor* („Dreptul” No. 16 din 29 Februarie 1920).

ca și în Cer, cu situațiunea lor, și nu năzuiau nu numai să se ridice mai sus de cât acei în jurul cărora erau destinați să rotească, dar nici chiar să stea alături.

În special exponenții Puterii judecătorești au stat constant, până la război, pe aceeași treaptă cu exponenții Puterii executive.

De când s'a stricat armonia, de când a început stîrbirea în ierarhia funcționarilor și de când s'a întronat în această ierarhie o confuziune ce a urmat până la războiul din 1916—18, se arată lămurit în studiul citat. După război „confuziunea s'a transformat în haos”, zice D-I Filitti. „S'au acordat, la întâmplare, din considerații personale sau politice, sporiri de salarii în unele ramuri de funcționari, fără nici o preocupare de armonizare cu salariile funcționarilor din alte ramuri, și mai puțin încă de rolul constituțional al funcționarilor”.

Legea pentru armonizarea retribuițiilor bugetare din 1927 nu a înlăturat haosul semnalat, ea fiind lipsită de orice criteriu obiectiv”.

Efectele celor patru cauze arătate mai sus pentru care în Cer e concordie și pe pământ discordie se văd și în această lege 1).

(Va urma)

George D. Nedelcu

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 7 Decembrie 1932

Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte

Alex. Gr. Cantacuzino cu Gr. Cantacuzino

ORDONANȚE PREZIDENTIALE ÎN RÉFÈRE. -- DREPTUL JUDECĂTORULUI DE A INCUVIINȚA DAUNE COMINATORII. -- ART. 66 BIS PROC. CIVILA.

Ori cât de vremelnic ar fi caracterul măsurilor luate pe baza art. 66 bis proc. civilă, nu mai puțin ele sunt dispozițiuni judecătorești, pentru aducerea cărora la îndeplinire, judecătorul are dreptul, ca la cerere, să încuviințeze ca mijloc de constrângere, daunele cominatorii, urmând ca lichidarea lor cu dreptul de a le revizui în mod complet, să fie făcută de judecătorii fondului.

No. 1584. — Respins după divergență, recursul făcut de Alexandru Gr. Cantacuzino și Const. Gr. Cantacuzino în contra sentinței Tribunalului Ilfov S. II, cu No. 424/932 în proces cu Gheorghe Gr. Cantacuzino.

S'au ascultat D-nii avocați Em. Ottulescu pentru recurenți și St Marinescu - Bolintin și Gr. Iunian pentru intimat.

Curtea,

Asupra motivului IV de recurs, astfel formulat: „Exces de putere și violarea art. 66 bis proc. civ.,

1) Aplicarea acestei legi a fost suspendată prin legea din 10 August 1927* pentru rectificarea bugetului general al Statului pe exercițiul 1927 și pentru plata sporurilor destinate îmbunătățirii situațiunii materiale a funcționarilor și pensionarilor publici”.

„și a principiilor de drept în măsură de daune cominatorii.

„Pe calea ordonanțelor de referere nu se pot lua de „cât măsuri cu caracter vremelnic, ceea ce exclude „posibilitatea de a se pronunța condamnări la daune „interese. Nici chiar sistemul daunelor cominatorii „nu este posibil pe această cale. Întrucât această „condamnațiune cominatorie implică o lichidare ulterioară de către judecătorii cari au acordat daunele, „atunci când rezistența a încetat și când pot aprecia „în ce măsură, întârzierea adusă executării a fost „păgubitoare. Această lichidare implicând deci, o con- „damnațiune definitivă, este incompatibilă cu proce- „dura și caracterul ordonanțelor de referere.

„Domnul Președinte al Tribunalului Ilfov secția „II c. c., și Tribunalul în apel trecând peste aceste „principii a pronunțat contra d-lor Alexandru și „Constantin Gr. Cantacuzino o condamnățiune de „câte 50.000 lei pe fiecare zi de întârziere în execu- „tarea ordonanței sale, motivând că daunele comina- „torii se pot acorda pe cale de referere întrucât lichi- „darea lor urmează să se facă de judecătorii de fond, „motivare neexactă în drept, întrucât după toate prin- „cipiile lichidarea daunelor neputându-se face decât „de judecătorul care a pronunțat „constrângerea“, „acordarea lor de judecătorul de referere înseamnă „recunoașterea drepturilor acestuia a pronunța con- „damnări cu caracter definitiv ceea ce este inad- „misibil.

„Judecând astfel Tribunalul a comis un exces de „putere și a violat textul art. 66 bis și principiile „de drept în materie de daune cominatorii.

Având în vedere că prin ordonanța din 5 Februa- rie 1932, confirmată de Tribunal prin sentința su- pusă recursului, Președintele Tribunalului Ilfov S. II-a după ce a admis cererea intimatului de a fi repus pe calea sumară a art. 66 bis proc. civilă, în administrațiunea unor bunuri succesoriale, din care fusese scos de recurenți, a obligat pe aceștia să ex- cute de îndată dispozițiunile ordonanței, sub sancți- unea—în caz de refuz—de a plăti reclamantului câte 50.000 lei daune cominatorii pe fiecare zi de întâr- ziere.

Având în vedere că în instanța de apel, ca și azi, prin motivul de recurs recurenții au susținut, că pen- tru executarea ordonanțelor de referere nu se pot a- corda daune cominatorii, deoarece prin asemenea ordonanțe se dispun numai măsuri cu caracter provi- zoriu, cari exclud ideia de condamnățiuni la daune interese definitive și deci la daunele cominatorii care sunt o formă a daunelor interese; că în special dau- nelă cominatorii (astrente) trebuind a fi lichidate și lichidarea lor fiind o măsură sau o dispoziție cu caracter definitiv, nu poate fi făcută de judecătorul de referere competente a lua numai măsuri provizo- rii, și nici de instanța care ar fi investită ulterior

cu judecarea fondului, întrucât e de principiu — zic recurenții — că lichidarea unor daune sau condamnăriuni bănești determinabile ulterior, să se facă numai de către instanța care le-a acordat.

Considerând că este exact în drept că măsurile ordonate de președintele Tribunalului pe temeiul art. 66 bis proc. civ., au un caracter vremelnic, ceea ce, de altfel, legea accentuează în mod formal, deoarece obiectul și scopul acestor măsuri nu e decât de a face să se mențină sau să se restabilească o situațiune de drepturi aparente până la recunoașterea și stabilirea drepturilor definitive pe calea unei acțiuni ordinare.

Că însă oricât de vremelnic ar fi caracterul măsurilor luate pe baza art. 66 bis proc. civ. nu mai puțin ele sunt dispozițiuni judecătorești cari urmează și trebuie să fie aduse la îndeplinire.

Considerând că în principiu, judecătorul care hotărăște sau ordonă o măsură oarecare este în drept să încuviințeze și mijloacele legale de execuțiune.

Că pentru asigurarea execuțiunii obligațiunilor sau condamnățiunilor de a face sau nu face — cum sunt adesea obligațiunile ordonate pe baza art. 66 bis proc. civ., — se recunoaște în mod constant dreptul judecătorului de a încuviința la cerere — mijlocul de constrângere al daunelor cominatorii; că nu este nici un motiv de a se tăgădui acest drept judecătorului de refere ale cărei dispozițiuni deși au caracter și efect vremelnic, reclamă totuși o imediată și complectă execuțiune, pentru a putea corespunde scopului pentru care legea le-a instituit.

Că dacă pentru execuțiunea lor judecătorul poate incontestabil — să încuviințeze constrângerea prin forța publică, atunci când aceasta e posibil, nu se vede pentru ce i s'ar refuza să încuviințeze celălalt mijloc de constrângere al astrentelor care este întotdeauna posibil și care nu implică câtuși de puțin ideea unei condamnăriuni definitive, incompatibilă în adevăr, cu rolul și competența judecătorului de refere, cum ar fi condamnăriunea la daune interese, ci numai ideea de amenințare sau de pedeapsă provizorie și preventivă pentru cazul eventual când partea nu ar executa de bună voe măsurile sau dispozițiunile luate.

Considerând că dacă este exact că daunele cominatorii fixate de judecătorul de refere nu pot fi lichidate de el însuși, întrucât pe această cale nu se pot pronunța condamnăriuni sau lichidări de drepturi definitive, nimic însă nu se opune ca lichidarea acestor daune să se facă de către instanța chemată a valorifica și stabili în mod definitiv drepturile părților; că, tocmai fiindcă lichidarea daunelor cominatorii este o măsură sau dispozițiune de jurisdicție cu caracter definitiv, ea este de atributul exclusiv al instanței de judecată a fondului, singura care va avea să decidă dacă situațiunea creiată sau menținută prin măsura provizorie a instanței de refere, va rămâne sau nu definitivă și dacă — în ce măsură — dau-

nele cominatorii prevăzute pentru asigurarea acelei situațiuni provizorii vor fi lichidate.

Că pentru toate aceste considerațiuni urmează a se decide că daunele cominatorii pot fi încuviințate ca mijloc de constrângere pentru executarea ordonanțelor de refere, urmând ca judecătorii fondului să facă lichidarea lor cu dreptul de a le revizui în mod complect.

Că în speță Tribunalul hotărând astfel, n'a săvârșit nici un exces de putere sau violare de lege, ci a făcut o justă aplicațiune a principiilor mai sus arătate.

Că dar al patrulea motiv de casare este neîntemeiat și întrucât celelalte motive au fost parte respinse, iar parte retrase de recurenți, după cum rezultă din deciziunea acestei Curți Nr. 1377/932, urmează ca recursul să fie respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I-a.

Audiența de la 16 Noembrie 1932

Președinția D-lui Ernest Ceaur Aslan, consilier

C. Beca cu Banca Țării

CAMBIE.—GIR PENTRU ÎNCASARE.—EXCEPȚIUNI.—ART. 349 COD. COM. CAMBIE.—EMITEREA EI PENTRU ACOPERIREA RESTULUI DE PREȚ DIN VÂNZARE.—TEMERE DE EVICȚIUNE — SUSPENDAREA PLĂȚII.—ART. 1364 C. CIV.

1°. În cazul unui gir pentru încasare, giratarul în ce privește acțiunea cambială, deține drepturile girantului său, pe care numai îl reprezintă, de unde rezultă că debitorul poate să opună giratarului toate excepțiunile personale care era în drept a le opune girantului.

2°. Dispozițiunile art. 1364 cod civil potrivit cărora dacă cumpărătorul este turburat sau are cuvânt de a se teme că ar fi turburat prin vre o acțiune sau ipotecară sau de revendicare, poate suspenda plata prețului, își au aplicarea și în materie de acțiune cambială când debitorul a dat o cambie pentru acoperirea restului de preț datorat din vânzarea unui imobil, de oarece prin emiterea cambiei s'a creat numai un mijloc mai expeditiv pentru încasarea restului din preț datorat, obligațiunea primă nefiind astfel novată, ci din contră menținută cu toate garanțiile ce i sunt conferite de lege.

No. 260.—Admis apelul făcut de către Const. Beca împotriva sentinței comerciale cu Nr. 143/932 a Trib. Ilfov S. II-a în proces cu Banca Țării.

Curtea,

Deliberând asupra apelului de mai sus:

Având în vedere susținerile părților și actele de la dosar, din cari rezultă în fapt că:

Versavia și Paraschiv Ghișulescu prin actul au-

tentificat de Trib. Ilfov, secția de Notariat, sub Nr.../925 vând lui Const. Beca 1/2 parte indiviză din imobilul situat în București, șoseaua Colentina Nr. 27;

Că prin act vânzătorii declară că au primit întreg prețul vânzării, în realitate însă rămânând de plată un rest de preț în sumă de 78.000 lei, pentru această sumă, Const. Beca remite vânzătorilor o cambie de această valoare;

Că la 10 Iulie 1929 această cambie este preschimbată printr'o alta în valoare de 85.000 lei, din cari 7000 reprezentând procentele datorite;

Că cu această ocazie, vânzătorii dau cumpărătorului o declarație scrisă și subscrisă de ei prin care recunosc că suma prevăzută în cambie reprezintă un rest din prețul vânzării imobilului de mai sus;

Că posterior, vânzătorul Paraschiv Ghițulescu, beneficiarul cambiei, girează această cambie, pentru încasare „Băncii Țării“ Societate Anonimă din București, care pe baza ei intențiază în contra emitentului la Trib. Ilfov secția II-a comercială, acțiune cambială, cerând obligarea sa la plata sumei prevăzută în cambie;

Că emitentul atât la prima instanță cât și în apel, opune la această acțiune ca mijloc de apărare excepțiunea prevăzută de art. 1364 c. civ. sprijinită pe declarația de mai sus, cum și pe sentințele anexate la dosar, din cari rezultă că sunt pendinte două acțiuni în revendicarea imobilului vândut și în consecință cere suspendarea acțiunii cambiale, până la încetarea evicțiunii.

Având în vedere că intimații declarând în instanța de apel, că nu recunosc scrierea și semnătura din declarația prezentată de apelant, Curtea potrivit art. 162 și urm. pr. civ. și 1178 c. civ. a fixat un nou termen de judecată ordonând prin jurnalul Nr. 4907 din 28 Septembrie 1932 prezentarea în original a declarației de mai sus și ca script de comparație, actul de vânzare autentificat de Trib. Ilfov secția Notariat sub Nr.../925.

Având în vedere că aceste două acte de mai sus fiind prezentate și Curtea procedând la verificarea scrierii și semnăturii din declarațiune în comparațiune cu scrierea și semnăturile din actul de vânzare prezentat, a constatat că sunt ale aceluiași persoane și în consecință potrivit art. 1176 c. civ. declarația urmează a produce între părți efectele legale.

Că odată acest incident vidat urmează a fi examinată excepțiunea ridicată de apelant;

Considerând că potrivit art. 349 c. com. excepțiunile personale ridicate de debitorul unei cambii, pentru a se putea opune la plata ei, trebuie să fie lichide, de o grabnică soluțiune și totdeauna bazate pe o probă scrisă;

Că întrucât în speță este vorba de un gir pentru încasare, giratarul în ce privește acțiunea cambială, deține drepturile girantului său, pe care numai îl reprezintă, de unde concluzia că debitorul poate să

opună celui dintâi toate excepțiunile personale care era în drept a le opune celui de al doilea;

Că întrucât excepțiunea este bazată pe declarația scrisă dată de intimați cu ocazia preschimbării poliței, deci o probă scrisă și pentru soluționarea ei, această singură dovadă fiind suficientă, excepțiunea este lichidă și de o grabnică soluțiune și în consecință sunt întrunite în speță toate condițiunile cerute de art. 349 c. com.

Că față de aceste constatări urmează a se examina chestiunea dacă pe calea unei acțiuni cambiale se poate invoca excepțiunea prevăzută de art. 1364 c. civil.

Că urmează dar a vedea dacă în speță prin faptul că debitorul a dat o cambie pentru acoperirea restului din preț datorat din vânzarea imobilului, prin aceasta s'a operat sau nu o novație cu privire la obligațiunea primitivă.

Considerând că în materie de novațiune este principiul că ea nu se presupune ci trebuie să rezulte în mod clar și cert voința părților de a nova și aceasta fie din faptele, fie din actele intervenite între ele;

Având în vedere că în speță prin declarația dată de vânzătorii la preschimbarea cambiei se prevede textual „Suma din poliță reprezintă restul capitalului rămas la Const. Beca din prețul cumpărării imobilului din București șoseaua Colentina Nr. 25, vândut cu actul de vânzare autentificat de Tribunalul Ilfov sub Nr.../925“.

Având în vedere că nici o altă interpretare nu se poate da acestei declarațiuni decât ca prin ea părțile au înțeles să menție obligațiunea primitivă și nici de cum să o stingă, înlocuind-o printr'o obligațiune cambială;

Că emiterea cambiei s'a făcut, cumpărătorul înțelegând prin ea să dea și vânzătorii să primească, un mijloc mai simplu și mai expeditiv pentru încasarea restului din preț, datorat, fără ca prin aceasta să schimbe întru nimic natura obligațiunei primitive;

Că întrucât dar obligațiunea primitivă nu a fost novată, ea subzistă și împreună cu ea toate garanțiile ce-i sunt conferite prin lege.

Având în vedere că în speță cumpărătorul prin sentințele Tribunalului Ilfov Secția I c. c. Nr. 237/930 și Nr. 552/930 face dovada că a fost tulburat în stăpânirea imobilului cumpărat dela intimați.

Considerând că potrivit art. 1364 c. civ. dacă cumpărătorul este tulburat sau are cuvânt de a se teme că ar fi tulburat prin vreo acțiune sau ipotecară sau de revendicare, el poate suspenda plata prețului până ce vânzătorul va face să înceteze tulburarea.

Că față de aceste considerațiuni de fapt și de drept excepțiunea ridicată de apelant fiind întemeiată urmează a fi admisă și în consecință a se admite apelul și reformând sentința primei instanțe a se suspenda judecarea acțiunii cambiale până la încetarea evicțiunii.

Văzând și cererea de cheltueli formulată de ape-

lant pe care Curtea apreciind le fixează la suma de 2000 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Ernest Ceaur Aslan, admite.

Semnați: Ernest Ceaur Aslan, D. Tomida, Const. Panaitescu.

OPINIUNE

Subsemnații consilieri V. Rădulescu și I. Zenovie diferim de majoritate și suntem de părere că apelantul nu se poate prevala de excepțiunea ridicată, pe temeiul art. 1364 c. civ. în acțiunea cambială admisă prin sentința apelată, deoarece în cauză s'a operat, după cum se arată mai jos, o novațiune, care face inaplicabilă suspendarea acțiunii de față.

E adevărat în drept că o novațiune nu se prezumă și că voința de a o face trebuie să rezulte evident din act, însă, nu e mai puțin adevărat că doctrina și jurisprudența admit în mod constant că voința de a nova nu trebuie să rezulte din termeni sacramentali, ci că este suficient ca ea să reiasă și din diferite fapte și împrejurări.

Ori, în speță, din faptul că în locul creanței privilegiate recunoscută de lege vânzătorilor P. Ghițulescu și Versavia Ghițulescu pentru restul de preț, ce prin actul de vânzare din 1925 s'a declarat că s'a plătit integral, s'a convenit fără vreo rezervă, prin declarațiunea sub semnătură privată din 10 Iulie 1929, ca apelantul, în calitate de cumpărător, să dea și vânzătorii să primească, după patru ani dela vânzare, o creanță cambială constatată printr'o cambie al căruia beneficiar dintre cei doi vânzători să fie numai P. Ghițulescu, nu mai încapă nici o îndoială că, în asemenea caz cambia emisă constatată nu numai un mijloc de plată, dar și o novațiune, care s'a operat, atât prin contractarea unei noi datorii cambiale, ce s'a substituit, datorii vechi privilegiate, care este stinsă, cât și prin substituirea unuia dintre creditori în locul celuilalt creditor, către care debitorul apelant este descărcat.

Că a decide că nu a fost în intențiunea părților să noveze vechea obligațiune, ar însemna că privilegiul recunoscut de lege vânzătorului pentru restul de preț ar subzista, ceea ce e vădit contrazis de actul de vânzare în care vânzătorul declarând că s'a primit integral prețul, orice urmă de privilegiu s'a stins.

Că cumpărătorul primind această situațiune în mod implicit a consimțit la novațiunea vechei obligațiuni printr'o alta nouă care în lipsă de rezerve exclude beneficiul excepțiunii prevăzute de art. 1364 codul civil.

Că împrejurarea că obligațiunea cambială își are drept cauză obligațiunea rezultând din neplata integrală a prețului nu face ca novațiunea să nu poată opera în cauză, când în declarațiunea dată nu s'a făcut nici o rezervă în această privință, de oarece este știut că o novațiune ca să existe trebuie să fi

existat o primă obligațiune, care să fi fost cauza obligațiunii celei noi, căci nu poate fi obligațiune fără cauză.

Că deci novațiunea vechei obligațiuni fiind evidentă, apelantul nu ar putea invoca beneficiul dispozițiunii din art. 1364 c. civ. decât numai printr'o reînviere a acelei obligațiuni.

Că în plus de aceasta, cambia prin mijlocul căreia s'a operat novațiunea, fiind un titlu de credit formal și autonom ce conține obligațiunea literală de a plăti, fără nici un fel de contra prestațiune, o sumă determinată la scadență și într'un loc hotărât, urmează, că din moment ce ne aflăm în fața unui asemenea titlu nici nu trebuie să cercetăm cauza ce justifică obligațiunea datornicului cambial, căci în raporturile lor datornicul cambial este obligat numai fiindcă și-a dat cuvântul de a plăti și fiindcă și-a pus semnătura pe efectul negociabil.

Semnați: S. Rădulescu, Ion Zenovie.

TRIBUNALUL ILFOV S. III CIV. COR.

Audiența din 12 Noembrie 1932

Președinte d-l Hariton Udrea, judecător

Marin Sinigallia cu Frații Focșaner

VÂNZARE.—SUSPENDAREA PREȚULUI.—CÂND EXISTĂ ?—ART. 1364 COD. CIV.

După art. 1364 cod. civ., dacă cumpărătorul este turburat, sau are cuvânt de a se teme că va fi turburat, fie prin vre-o acțiune ipotecară, fie în revendicare, el poate suspenda plata prețului, până ce vânzătorul va face să înceteze turburarea.

Dacă se admite că fundamentul suspendării prețului în cazul turburării, este operarea excepțiunii non adimpleti contractus, când din cauza acestui fundament suspendarea nu este limitată numai la acțiunea în revendicare sau ipotecară, acelaș fundament existând și în cazul temerii de turburare, în cazul acesta și în situația temerii de turburare, suspendarea prevăzută de art. 1364 cod. civ. nu este limitativă.

No. 1266. — Respinsă acțiunea făcută de Maria Sinigallia.

Tribunalul,

Asupra cererii făcută de Maria Sinigallia, pentru suspendarea restului de preț, până la încetarea turburării folosinței reclamantei, în fabrica cumpărată;

Considerând că după art. 1364 cod. civ., dacă cumpărătorul este turburat, sau are cuvânt de a se teme că va fi turburat prin vre-o acțiune, sau ipotecară, sau de revendicare, el poate suspenda plata prețului, până ce vânzătorul va face să înceteze turburarea;

Că deși textul art. 1364 cod. civ., pune pe un picior de egalitate turburarea, cu temerea de turburare, în doctrină se face o distincție între aceste situațiuni; (Planiol și Ripert, *Traité pratique*, X, nr. 148 și 149);

Că în cazul turburării se spune, că prevederea legii nu este limitativă la acțiunea în revendicare sau ipotecară; că în cazul acesta cumpărătorul nu va plăti, fiindcă nici vânzătorul nu și-a îndeplinit obligația sa; în cazul acesta operează excepția non adimpleti contractus; cumpărătorul nu plătește, nu numai când proprietatea este disputată, ci chiar când cumpărătorul nu are folosința; că în toate aceste cazuri, vânzătorul nu poate să pretindă prețul, fiindcă nici el nu și-a îndeplinit obligația sa de a trece proprietatea lucrului vândut, sau să predea lucrul, pentru ca cumpărătorul să se poată folosi de el;

Că atunci însă când există numai temere de turburare, în situația aceasta nu mai operează excepția non adimpleti contractus; în situația aceasta un motiv de echitate cere, ca cumpărătorul să poată să suspende prețul, până când dispare temerea de turburare; interpretarea însă, în cazul temerii de turburare, trebuie făcută restrictiv, fiind vorba de o favoare a legii, această favoare trebuie restrânsă numai la cazurile prevăzute de lege;

Considerând că dacă fundamentul suspendării prețului, în cazul turburării, este excepția non adimpleti contractus, același fundament este și în cazul temerii îndreptățite de turburare; că legea nu distinge între ele; că de altminterlea temerea îndreptățită de astăzi este turburarea de mâine; că astfel, dacă pentru turburare, cazurile prevăzute de lege nu sunt limitative, aceiași soluție trebuie dată și pentru temerea îndreptățită de turburare;

Având în vedere că în speța de față reclamanta se plânge, că autoritatea comunală a dispus închiderea fabricii cumpărată de aceasta; că în dovedirea acestui fapt, reclamanta, în acțiunea de față introdusă la 4 Iunie 1932, atașează și adresa Municipiului București din 6 Iunie 1932,—deci cu două zile în urma introducerii acțiunii,—prin care se arată că s'a dispus închiderea fabricii de cărămidă „Plumbuita“; că tot la dosar reclamanta a mai depus o adresă a Municipiului București din 13 Mai 1932, prin care se arată, că potrivit adresei Nr. 31.140/916 este oprită funcționarea fabricii de cărămidă;

Având în vedere că din adresele arătate, nu se văd motivele, pentru care este oprită fabrica să funcționeze; că dacă oprirea de a funcționa s'ar baza pe motive referitoare la construirea și instalația fabricii, reclamanta ar putea să ceară suspendarea prețului; că însă dacă motivele ar fi, că proprietarul nu a luat măsuri de salubritate sau alte măsuri impuse de autoritate, în cazul acesta reclamanta nu ar putea să ceară suspendarea, fiindcă aceste fapte o privesc pe ea; că nefiind arătate motivele, devin verosimile susținerile părților, că reclamanta s'a înar-

mat cu adresele primăriei numai pentru a obține suspendarea plății prețului, și fiind astfel, acțiunea fiind nedovedită, ea se respinge în consecință.

Pentru aceste motive, respinge acțiunea.

(ss) *Hariton Udrea, Teodor Brăiloiu.*

JURISPRUDENȚA STRAINA

RESPONSABILITATE CIVILA. — Transport benevol cu automobilul Accident transportatului. Acțiune pentru daune transportatorului. Neaplicarea art. 1384 al I cod. civ. fr. (art. 1000 al. I cod. rom.). Proba culpei.

Prezumția prevăzută de art. 1384 al. I cod. civ. fr. (art. 1000 al. I cod. rom.) față de păzitorul unui lucru neînsuflit, nu poate fi invocată de către acei cari acceptând sau solicitând de a participa de bună voie la întrebuițarea unui automobil, cunosc pericolele la care se expun voluntar; ei nu pot obține daune dela păzitorul lucrului decât dacă dovedesc în sarcina sa sau aceea a prepusului său o culpă care să-i fie imputabilă în termenii art. 1382 (art. 998 cod. rom.) 1383 (art. 999 cod. rom.).

(**CASS. CIV.** 14 Mai 1930. *Gazette du Palais* 14—15 juillet 1930. *Récueil des Sommaires de la Jur. Française* 1930 No. 11 Noembrie pag. 918).

NOTA. — Inalta Curte de Casație Franceză confirmă astfel din nou o jurisprudență în ultimul timp constantă. A se vedea: *Cass. Ch. Reg.* 9 Iunie 1928 *Sirey* 1929, 1.17 cu nota D-lui Geny; *Cass. civ.* 27 Iulie 1929. *Gaz du Palais* 1929, 2,588; *Cass. civ.* 27 Martie 1928, *Dalloz P.* 1928, 1.145 cu nota D-lui G. Ripert; *Cass. civ.* 11 Iunie 1928 *Dalloz Hebd.* 1928, 414; *Cass. civ.* 7 Ian. 1929 *Sirey* 1929 1. 249 cu nota D-lui P. Esmein; Vezi încă numeroasele decizii citate de *Demogue*, Responsabilité du fait des choses et transport bénévoles in *Révue Trim. du Droit Civil* 1925 pag. 348 și *Josserand*, Le transport bénévoles et la responsabilité des accidents d'automobiles in *Dalloz Hebd.* 1926 *Chronique* pag. 21 Mai vezi și *Henri Lalou*. La Responsabilité Civile No. 186 și No. 187 în care criticând această soluțiune o găsește prea absolută. Prima decizie a Casației Franceze în aceste senz a fost la 29 Martie 1927 (*Dalloz Hebd.* 1927, 229).

D. COTRUTZ